

Pomladni mrazovi.

IX.

Zjutraj je že zbudil Volbenk Jernejčka zarano. Deček je odprl oči in začudeno pogledal moža; toda kmalu je spoznal svoje stanje.

„Poklical sem te zato tako zgodaj, da boš prišel še pred najhujšo vročino domov“, mu je govoril dobri mož. „Če se odpraviš zdaj na pot, boš opoldne že na oni strani.“

Jernejček je poskočil na noge. Čutil se je zopet čilega, in mlada moč se mu je zopet razlivala po udih.

Volbenk ga je spremljal nekaj korakov, a potem se je ločil in mu voščil srečno pot. —

Jernejček je stopal sam po prašni cesti. Ob potu so stale temne smreke, in sredi njih je bilo vse tako skrivnostno-plašno. Od drevja in od rosne trave je prihajal prijeten hlad, in v tiho jutro je pel le kak samotni ptič, ki se je skrival v goščavi.

Jernejčka je obhajal neki strah, in ves plašen se je oziral na grmovje. Ko je bil še doma, je večkrat slišal, koliko roparjev se je klatilo včasih po teh gozdovih, ki se razprostirajo okrog njega. Čim bolj je hitel, tem bolj divji je postajal kraj.

Dečku so rojile po glavi vse one grozne dogodbe, katere je slišal ali bral v knjigi. Roparji z divje-razmršenimi bradami, z gorečimi pogledi so mu vstajali pred plašnimi očmi — in zdelo se mu je, da se zdajinzdaj razgrne grmovje, in plane grozovit mož nanj in ga ubije . . .

Toda, ko je videl, da je okrog vse mirno, se je potolažil nekoliko. Njegove misli so se zopet vrnila na dogodke prejšnjega dne in v duhu je preživel spet enkrat vse, kar mu je rodilo toliko trpljenja, toliko bolesti . . .

V nedeljo po kosilu se je skrivaj odstranil od Mornikove hiše. Nihče ga ni videl, ko je hitel črez polje proti Beljaku . . . A potem je zašel v velik gozd, kjer ga je vjela noč. — Ne, vse življenje ne bo pozabil te grozne in dolge noči, ko je pričakoval, kdaj ga zgrabi kaka divja zver . . . Kako goreče je molil k Bogu, naj mu pošlje angela, da ga izpelje iz strašne samote! — In čudno — med tem, ko je molil, ga je obšel naenkrat spanec in ves truden se je vlegel na mehki mah in kmalu zaspal. — Ko se je zbudil naslednje jutro, je bil prepričan, da ga je varoval angel — gorka zahvala je izpuhtela iz njegove duše proti nebu . . .

A potem je hodil po samotnih krajih, kjer ni bilo ne ene kočice, da bi bil poprosil za malo kruha. Glad ga je mučil, vrhutega pa so pripekali solnčni žarki tako, da je mislil že vsteti se na zemljo in čakati, da pride bela smrt in ga reši . . . Toda neka moč ga je gnala naprej, naprej — in opoldne je prišel do gozda in tam našel studenec, okrog katerega je bilo vse polno borovnic. Vsedel se je, napil se črne vode in bral črne jagode. Ko se je za silo okrepčal, se je napotil dalje skozi gozd; bal se je namreč,

da ga zopet ne prehiti noč. Tako je hodil vse popoldne in solnce je stalo le za ped od gorá, ko je prišel do konca gozda.

Pred njegovimi očmi se je razgrnila dolinica, ki se je končala pri gorah. Skozi to dolinico se je vila cesta do gore, kjer se je razgubila v hoste; a kraj hoste je zapazil borno kočo. Črez pol ure je že dospel do nje in tam ga je sprejel gostoljubni pastir Volbenk —

Jernejček je stopal vedno hitreje in prehodil že precejšnji del pota. Dasi mu je bilo v duši vse žalostno, ga je vendar razradostil čut, da bo kmalu doma ves srečen in vesel. Potem pa ne bo nikdar več taval po svetu, ubog in zapuščen...

Toda nehoté se mu je vsilila misel na neko zgodbo, ki jo je bral doma... Bilo je še v davnih, davnih časih, ko je stala kraj nekega gozda hiša, a sta v nji živela oče in mati vsa srečna s svojim sinkom. — Zgodilo se je pa nekoč, da se je napotil deček v gozd jagode trgat. Ko se je vrnil nazaj, ni našel več rodnega krova — le kup kadečih se razvalin je ležalo pred njim. Ne daleč odtod pa je našel očeta in mater mrtva na tleh... prišli so bili namreč roparji, ubili njegove starše in zažgali hišo. — Deček je jokal ob dragih truplih vso noč, a drugo jutro ju je pokopal. Potem je vzel svoje citre in odšel v tuji svet. A po potu je brenkal na strune in pel s tožečim glasom:

„Sam sem, sam — le pot moj dom,
Krov oblak, ki nosi grom...“

Solze so mu tekle neprenehoma po licih, a on je šel dalje, le dalje, ne vedoč, kam in zakaj —

Jernejčku so se nehoté porosile oči, ko se je spomnil te dogodbe... Ali ni tudi on podoben temu dečku, ki je ravno tako taval kakor on zapuščen po svetu? Ah, da — deček ni imel več roditeljev, a on ima še mater, ima še dom, kamor more iti... Toda vendar — ali mu ni podoben v tem položaju, v katerem je zdaj? Nikjer daleč naokoli ni srca, da bi ga ljubilo in ga sprejelo! Raztrgan in zapuščen se klati okrog, kakor tisti deček, prav kakor tisti deček!...

Da bi imel zdaj citre v rokah, ravno tako bi pel kakor oni deček in ravno tako bi mu tekle solze po licih...

In potihoma je jel peti:

„Sam sem, sam — le pot moj dom,
Krov oblak, ki nosi grom...“

Solze so mu privrele iz oči — v začetku počasi, a čim dalje je pel, tem hitreje...

X.

Ko se je Jernejček nekoliko utolažil, je šel s hitrejšimi koraki dalje. Kraj krog njega se je bil naenkrat izpremenil. Na levi strani so še vedno stale smreke in gosto grmovje, a na desni je zrl v globok jarek — zdelo se mu je, da ne vidi nikjer dna. Tuintam je štrlela kaka s sivim mahom obrastla skala izmed grmičevja.

Dečku je postajalo nekako čudno okrog srca. — Ta skrivnostna samota, ki se širi okrog njega, ta brezdanji prepad, nad katerim se vije cesta, navda ga hipoma s tako bojznijo, da je pozabil na svojo boleost. Na novo so vstajali tisti strašni roparski obrazi pred njegovimi očmi in mu grozili z divjimi pogledi . . .

Odmaknil se je od jarka in šel po drugi strani dalje — a zaman. Vedno in vedno se je moral ozirati na jarek, ki je postajal vedno temnejši.

Cesta, ki se je dozdej vzpenjala kvišku, je postala skoraj ravna. — Jernejček je spoznal, da je prišel vrh prelaza. Toda okolica je bila vedno bolj divja. Jarek pod njim se je razširil in skoro vse grmičevje je izginilo. Le skale so strmele molče v popotnika . . .

Jernejček se je spustil v tek, da bi tem hitreje prišel iz tega groznega kraja. Za njim se je odtrgal kamen in se z glasnim ropotom kotalil črez skale v prepad . . . Deček se je prestrašil nenadnega glasú in napel vse svoje moči v naglem teku. Pot mu je kapal z obraza in težko je dihal.

Ko tako teče, kar naenkrat začuje pasje lajanje. Pospeši še bolj svoje korake — in kmalu zagleda pred sabo hišo, kjer je bila v prejšnjih časih; ko še ni vezala železnica Koroškega s Kranjskim, mitnica. Pred hišo je bil navezan na močno verigo velik, siv pes, ki je srdito lajal nad prišlecem in se skušal iznebiti teh neljubih vezi.

Deček se mu je previdno umaknil, kajti imel je velik strah pred psi, odkar ga je doma ugriznil v nogo mlinarjev sultan. — Nikjer ni bilo žive duše; le tam na trati se je paslo nekaj konj. —

Jernejček je doma večkrat slišal različna opisovanja korenskega prelaza. Iz vsega tega je sedaj posnel, da je na Poljani, da ima najtežjo pot za sabo. Obšla ga je nenavadna radost — v hipu je bil pozabljen ves strah, ves napor, ki ga je občutil prej. —

Pot navzdol je bila enolična, vsaj Jernejčku se je zdelo tako. Jarek se je jel polagoma krčiti in manjšati, in divjina je skoro popolnoma izginila. — Deček je stopal počasi, ker se mu ni nikamor mudilo. Vsedel se je k studencu, ki je izviral kraj ceste, vzel iz žepa kos kruha in sira, ki mu ga je izročil Volbenk pri slovesu.

Ko je v misli zatopljen užival to borno malico, je prišel mimo razcapan, bradat mož, katerega je deček zapazil šele takrat, ko je stal že poleg njega. Prestrašil se je tako, da mu je padel kruh in sir z rok. Prepričan je bil, da je to ropar in da je prišla njegova zadnja ura.

Toda divji neznanec se je ustavil le za nekaj trenutkov in ga vprašal s hripavim glasom nekaj, česar Jernejček ni razumel. Nazadnje je šele uvidel, da ga mož izprašuje v nemškem jeziku.

„Niks tajč“, je odgovoril nato z boječim glasom. Tujec je malo zarežal in odšel mrmraje naprej. —

Tudi nadalje se ni Jernejčku nič pripetilo. Cesta se je vila navzdol in drugega ni mogel videti, kakor oni jarek pod sabo in na levi gost smrekov gozd. Le na zahodu se je belil sivi Mangartov vrh v solnčnih žarkih.

Deček je hodil že kako uro navzdol, ko je prišel do ovinka. Še en korak — in iz mladih njegovih ust se je izvil vzklík radosti.

Pod sabo je zagledal vasico, ki mu je bila dobro znana — Podkoren. Izmed zelenja so se svetile bele hišice, in ne daleč od njih se je vila skozi zeleno polje kakor srebrn pas njegova ljuba znanka — bistra Sava . . .

Jernejčku so se svetile od veselja oči, ko je zrl na drago rodno dolino. Pogled mu je hitel dalje proti jugu, kjer so stale hiše njegove domače vasi. Svetli žarki so trepetali nad zemljo in zlatili temni zvonik farne cerkve. Na zahodu so pa žareli snežni vrhovi Razora in Prisanka, svet mir je plaval nad vasjo . . .

Od veselja in koprnjenja je začel deček plakati . . .

„Kranjska gora, oh, moja Kranjska gora!“ je ponavljal na glas — in v vseh teh vzklíkiih je bila združena gorka radost in sladka ginjenost njegove mlade duše — —

(Konec prih.)

Ded, kako kaj kaže vreme?

I.

Dragarjev ded so vam bili čudak, da malo tacih. Že oblečeni so bili drugače kakor drugi možaki: čudno črno kapo s čopom na koncu, za vratom vedno črn robec zavezan, ob telovniku pa gumbelike kot tolarje. Pa koliko jih je bilo teh gumbelov. Drugdruglega so se tiščali, in kanovi so bili! Tako čudne glave so bile izdolbene gori, in sablje in kanoni in bogve, kaj še vse.

V njihovi sobici je bilo pa tudi človeka kar strah. Kaj vse je bilo notri! Na polici vse polno črnih, rdečeobrezanih knjig. Ljudje so rekali, da imajo Dragarjev ded „črne bukve“, „Kolomonov žegen“ in še celo „šembiljsko prerokovanje“. Imeli so jih nekako za preroka in zagovornika, pa bali so se jih tudi, češ, mi utegnejo kaj „narediti“.

Na stenah je viselo vsakovrstno orodje, in vsepolno šopov najrazličnejših posušenih cvetic in drugih rastlin. V steklenicah in stekleničicah, razstavljenih v omarici, so se pa videle najraznovrstnejše tekočine. Bili so tudi malo zdravnika za ljudi in živino.

Najbolj smo se pa čudili oni dedovi žabici, katero so imeli v široki steklenici, kamor so devali pomalo vode. Lestvico so ji napravili in ji dajali kako zelenjavo in mrčese. Kaka je bila ta žabica! No, nihče ni drugače mislil, kot to, da so jo ded zacoprili. Samo govorila ni, drugo je pa znala vse.

Ako je dedu iz rok jemala muhe in drug mrčes, ali ni to čudno? Iz svoje steklene hišice je šla in lazila po stenah in oknih. Ko so se pa ded